

LIFE19 NAT/LV/000973 LIFE REEF

Jūras aizsargājamo biotopu izpēte un nepieciešamā aizsardzības stāvokļa noteikšana Latvijas ekskluzīvajā ekonomiskajā zonā

Jūras putni - populācijas un to novērtējums

Pēteris Daknis
Eksperts ornitologs
Dabas aizsardzības pārvalde

reef.daba.gov.lv

Jūras putnu populāciju lieluma aplēses Latvijas jūras ūdeņos 2021. gada ziemā.

Veicot, sugu izplatības telpisko modelēšanu, katrai no sugām, kuru datu apjoms bija pietiekams, aprēķināts populācijas blīvums katrai prognozēšanas tīkla šūnai. Summējot šūnu vērtības, iegūts populācijas lielums visai apsekotajai teritorijai un tās daļām.

Suga	Kopā		
	Aplēse	95% ticamības intervāls	
		Min	Max
Kākaulis <i>Clangula hyemalis</i>	79891	58392	109306
Tumšā pīle <i>Melanitta fusca</i>	13240	10682	16409
Melnā pīle <i>Melanitta nigra</i>	6446	5059	8214
Tumšpīles kopā	26476	22709	30868
Parastā pūkpīle <i>Somateria mollissima</i>	30	30	100
Stellera pūkpīle <i>Polysticta stelleri</i>	200		
Gaigala <i>Bucephala clangula</i>	2374	902	6251
Gauras <i>Mergus sp.</i>	10879	8277	14298
Lielā gaura <i>Mergus merganser</i>	11637	8319	16279
Gārgales	1477	1147	1904
Jūraskrauklis* <i>Ph. carbo</i>	190	200	500
Gulbji <i>Cygnus sp.</i>	658	430	1010
Mazais ķīris <i>Larus minutus</i>	6908	4494	10620
Kajaks <i>Larus canus</i>	16253	12833	20584
Sudrabkaija <i>Larus argentatus</i>	32292	29729	35075
Sudrabkaijas un kajaki kopā	58594	32567	105420
Visas kaijas <i>Larus sp.</i>	79350	43337	145290
Parastais alks <i>Alca torda</i>	4815	3775	6142
Melnais alks <i>Cephus grylle</i>	324	159	661
Visi alkveidīgie	8139	6630	9992

Jūras putnu skaita novērtēšana

Ik gadu tiek veiktas ziemojošo jūras putnu uzskaites no krasta un aviouzskaites, lidojot ar minimālo ātrumu 75 m augstumā virs ūdens. Reizi četros gados aviouzskaites nosedz visus Latvijai piedrīgos jūras ūdeņus.

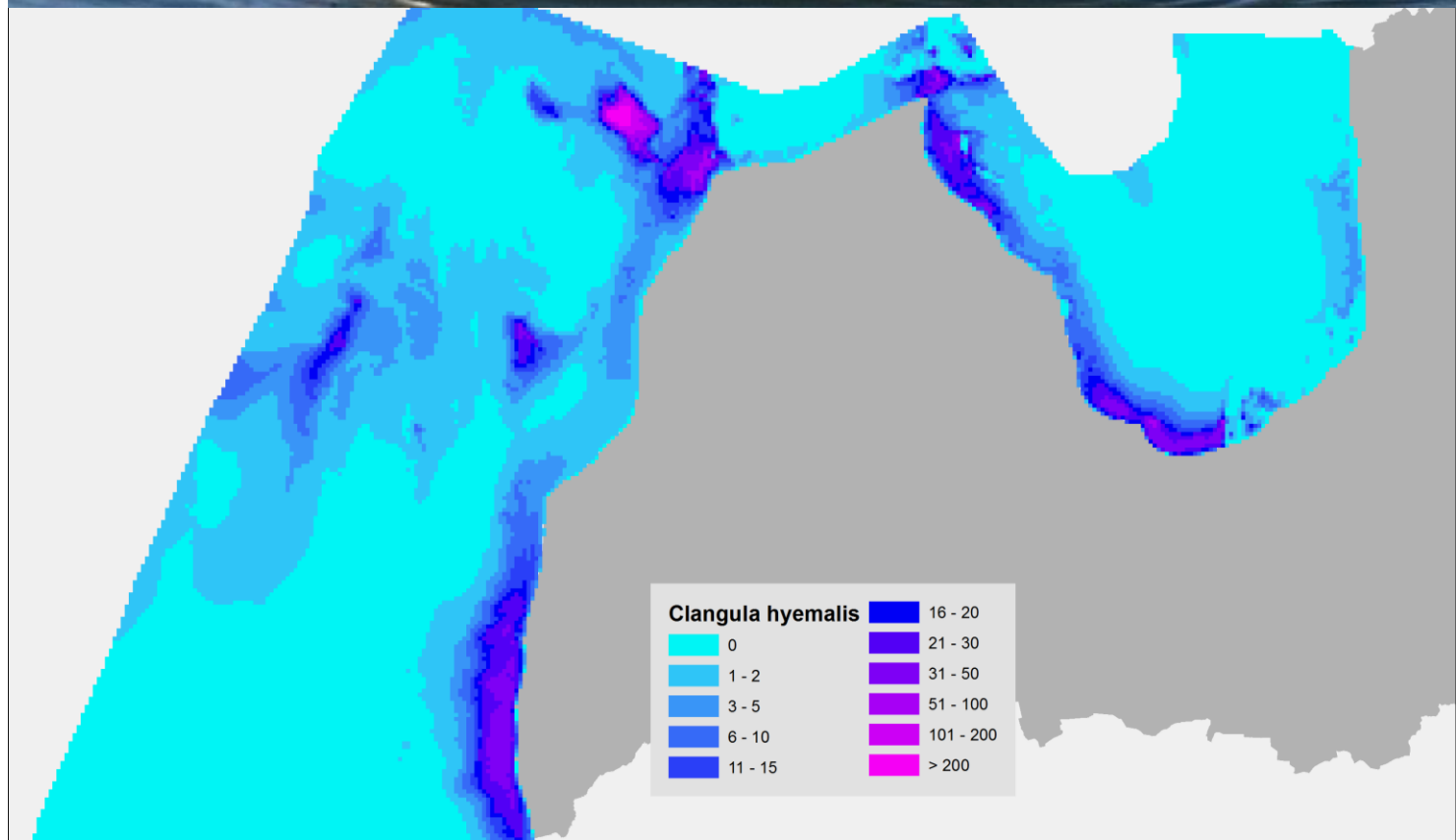

Kākaulis *Clangula hyemalis*

Suga 2012. gadā iekļauta globāli apdraudēto sugu sarakstā, definējot tās stāvokli kā "jutīga". Suga pēdējās desmitgadēs piedzīvojusi ievērojamu skaita samazinājumu visā tās areālā un īpaši Baltijas jūrā.

2021. gada ziemā sugas izplatība galvenokārt koncentrējās Vinkova un Ovīšu sēkļos, kā arī Rīgas jūras līča rietumu piekrastē, ap Kolkas ragu un piekrastes zonā Liepāja – Pape un Rīgas jūras līča austrumu piekrastē.

Izplatību lielā mērā noteica ne tikai sēkļu un citu seklūdens zonu izvietojums, bet arī ledus stāvoklis uzskaites laikā, kas izskaidro zemo sastopamību Rīgas jūras līča austrumu piekrastē.

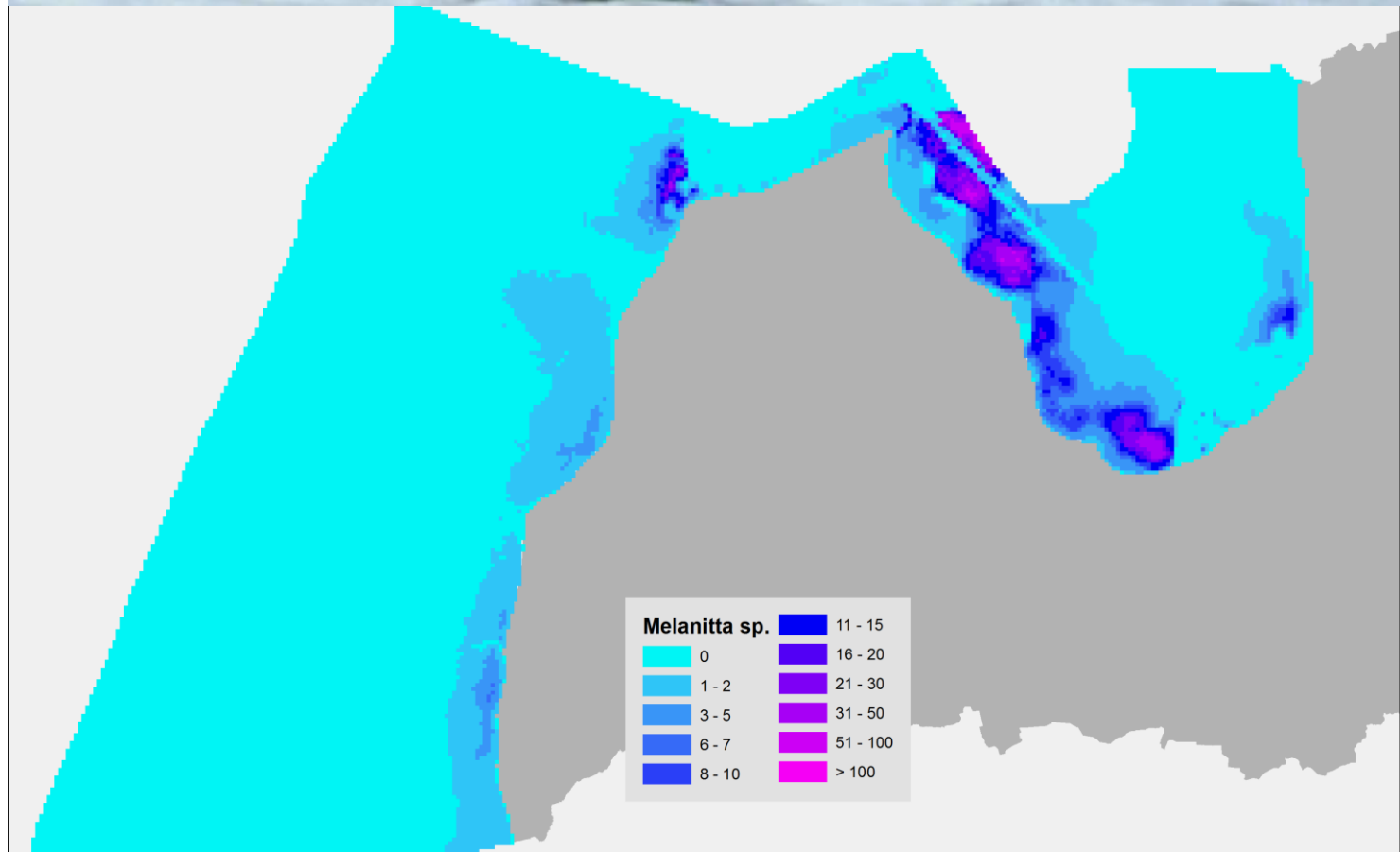
Tumšā pīle

Melanitta fusca

Suga 2012. gadā iekļauta globāli apdraudēto sugu sarakstā, definējot tās stāvokli kā "apdraudēta". Suga pēdējās desmitgadēs piedzīvojusi ievērojamu skaita samazinājumu visā tās areālā un īpaši Baltijas jūrā.

Aviouzskaitēs suga grūti atšķirama no tai līdzīgās melnās pīles, tādēļ liela daļa šo sugu novērojumu reģistrēti kā līdz sugai nenoteiktas tumšpīles. Abas sugas bieži sastopamas jauktos baros, kas vēl vairāk sarežģī abu sugu skaita vērtēšanu.

Sugai nozīmīgākās teritorijas 2021. gada ziemā bija Rīgas jūras līča Rietumu piekrastē (neaizsalušajās daļās iepretim Jūrmalai, Engurei un Rojai), Irbes šauruma nepilnīgi aizsalušajā daļā un selgā iepretim Skulteī, kā arī Ovišu sēkļos un iepretim Liepājai. Tomēr šie rezultāti jāvērtē kontekstā ar atsevišķi modelētajām abām tumšpīļu sugām kopā, kas rāda plašāku izplatību.

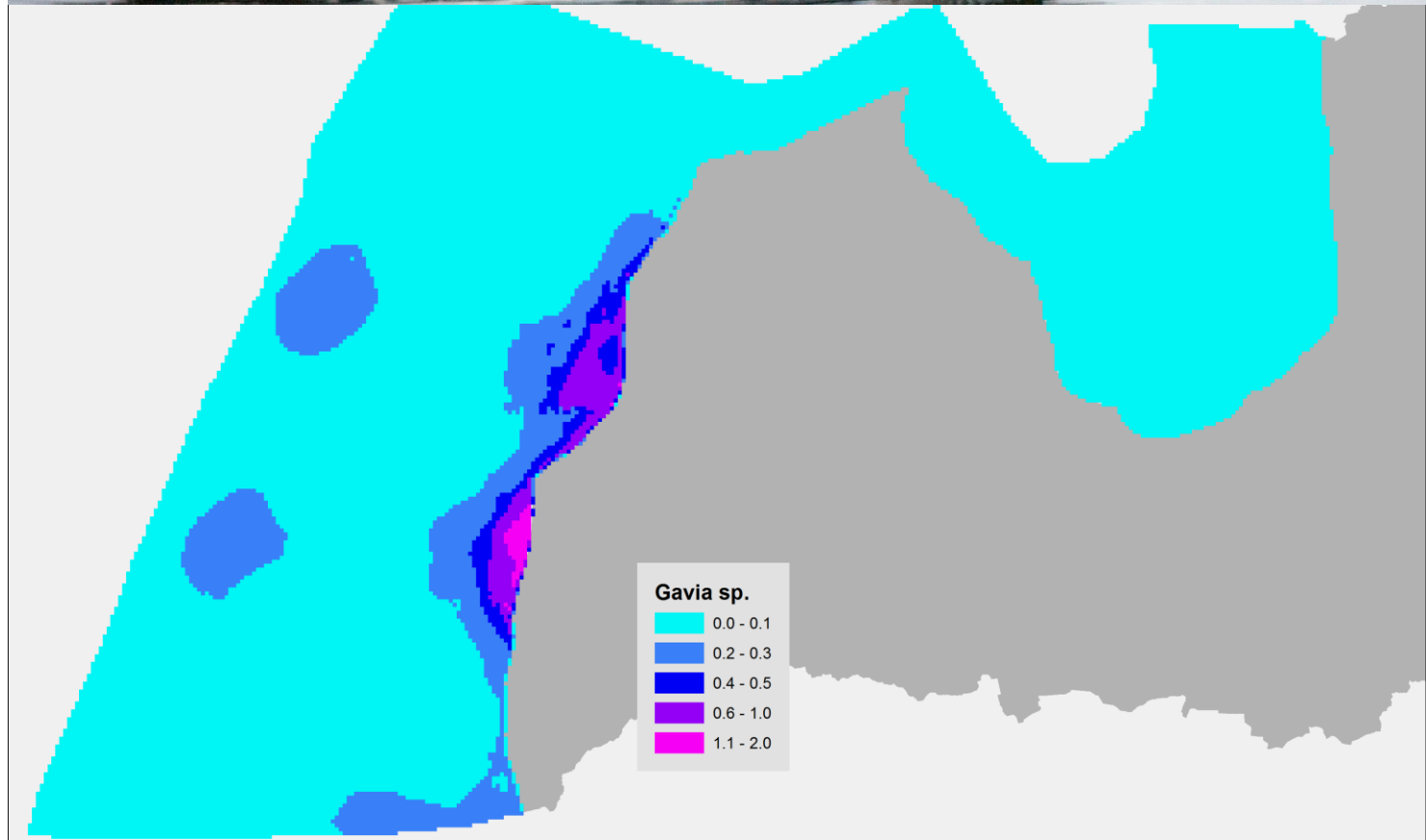

Gārgales *Gavia sp.*

Šajā modelī apvienoti visi gārgaļu (brūnkakla gārgales un melnkakla gārgales) novērojumi, jo aviouzskaitēs sugas ir praktiski neatšķiramas. Tomēr proporcionāli lielākā daļa Latvijas jūras ūdeņos ziemojošo gārgaļu ir brūnkakla gārgales, kas bija arī vienīgās līdz sugai noteiktās. Abas Latvijā regulāri sastopamo gārgaļu sugas ir īpaši aizsargājamas un iekļautas Putnu Direktīvas 1. pielikumā.

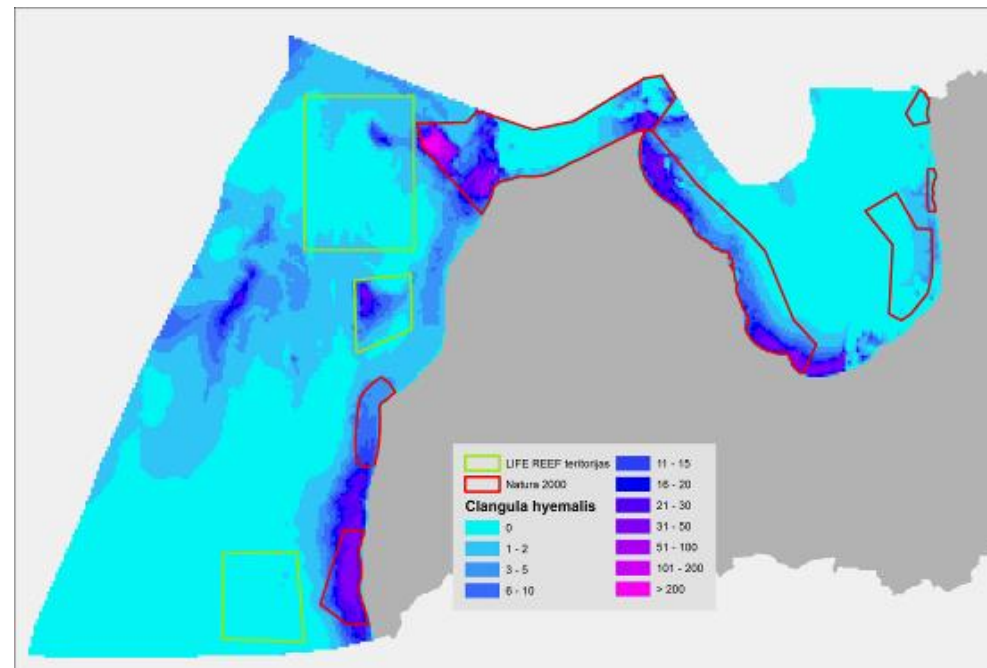
Nozīmīgākās gārgaļu ziemošanas vietas 2021. gada ziemā bija Baltijas jūras piekraste un selga no Ventspils līdz Liepājai.

Jūrā ziemojošo putnu aizsardzība

Pārklājot sugu blīvuma kartes ar īpaši aizsargājamo teritoriju robežām, iespējams novērtēt, cik labi esošas teritorijas nodrošina globāli apdraudēto un Putnu direktīvas 1. pielikuma sugu aizsardzību atbilstoši šo sugu izplatībai 2021. gada ziemā.

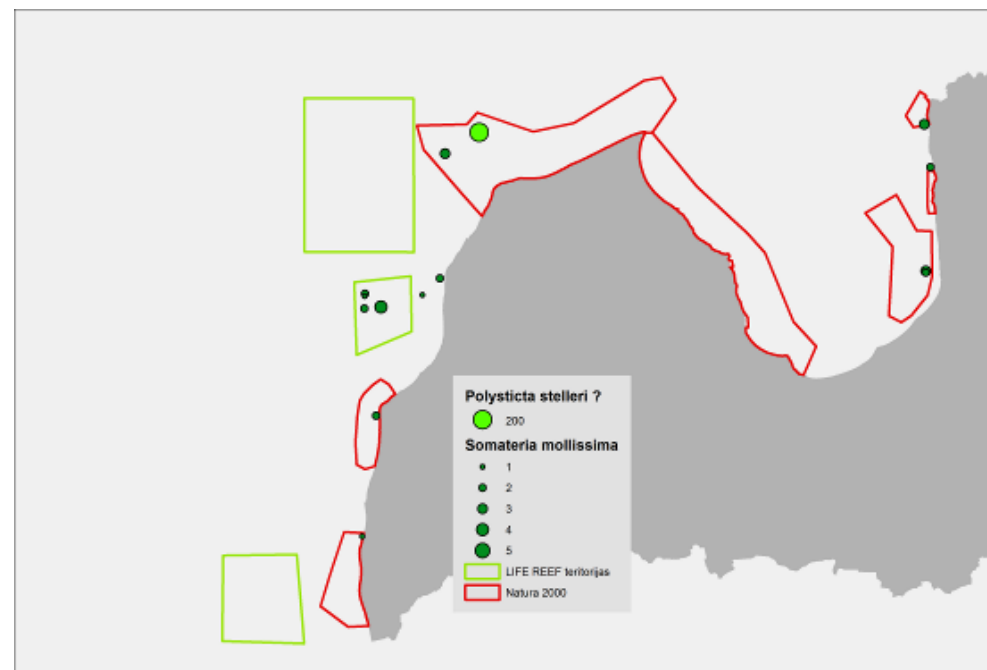
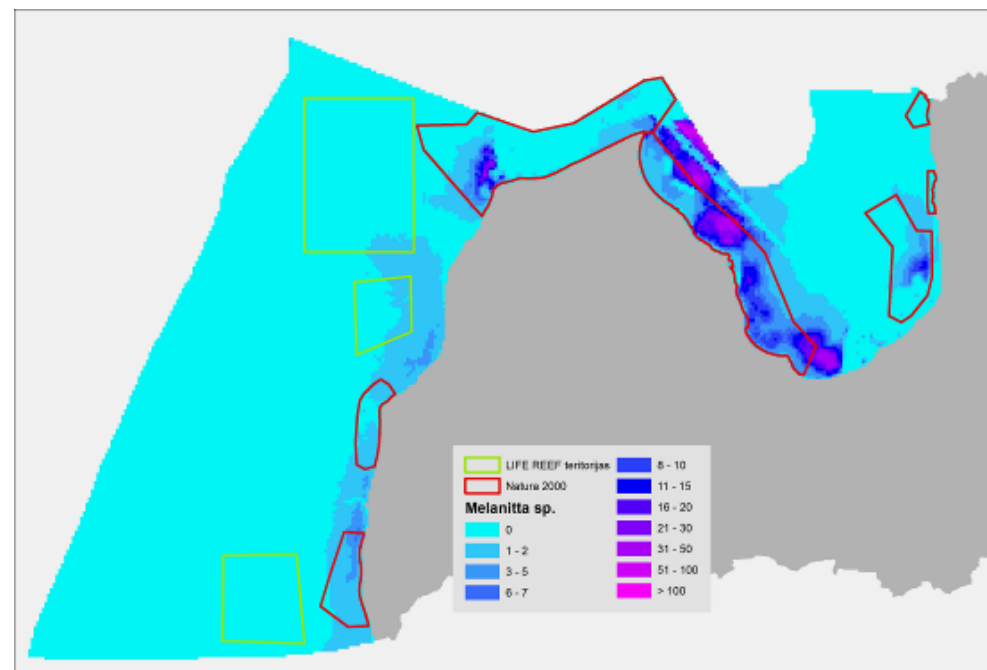
Esošās jūras aizsargājamās teritorijas visumā labi nosedz kākauļa koncentrēšanās vietas, tomēr augsta kākauļu koncentrācija konstatēta arī pašlaik neaizsargātajās piekrastes zonās starp esošajām teritorijām "Akmensrags" un "Nida – Pērkone" un Jūrmalas piekraste uz austrumiem no teritorijas "Rīgas līča rietumu piekraste". Vēl viena neaizsargāta koncentrēšanās vieta iezīmējas selgā uz DR no Ventspils un Bezimjannij sēkļa apkārtnē. Abas pēdējās vietas iekļautas LIFE REEF projekta izpētes teritorijās.

Jūrā ziemojošo putnu aizsardzība

Tumšpīļu izplatībai sakritība ar esošo aizsargājamo teritoriju tīklu ir sliktāka un iezīmējas vairākas koncentrēšanās vietas ārpus teritorijas "Rīgas līča rietumu piekraste" robežām.

Gandrīz visi abu sugu pūkpīļu novērojumi ir vai nu no esošajām aizsargājamajām teritorijām vai LIFE REEF izpētes teritorijām.

Jūrā ziemojošo putnu aizsardzība

Augstākā gārgaļu koncentrācija novērota "Akmensrags" teritorijā, tomēr tā pilnībā nenosdz visu augstā blīvuma zonu un liels skaits gārgaļu koncentrējas arī uz ziemeļiem un dienvidiem no tās. No LIFE REEF izpētes teritorijām gārgales konstatētas vidējā un dienvidu teritorijā, tomēr augstas koncentrācijas 2021. gada ziemā tur neveidoja.

Mazā ķīra augstākā blīvuma zonas atradās ārpus esošajām aizsargājamajām teritorijām. Visās LIFE REEF teritorijās suga novērota, bet nevienā no tām vērā ņemamā blīvumā.

